

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับความทันสมัยและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์เยอ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาหมู่บ้านสำโรงโคเคาะ ตำบลพรหมสวัสดิ์ อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นตัวอย่างของการศึกษา โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological Field) เป็นหลัก เช่น การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Informant Interview) ฯลฯ

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม (Culture)
2. แนวคิดที่เกี่ยวกับการติดต่อทางวัฒนธรรม (Acculturation or Cultural Contact)
3. แนวคิดที่เกี่ยวกับการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Assimilation)
4. แนวคิดที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change)
5. แนวคิดที่เกี่ยวกับนวัตกรรม (Innovation)
6. แนวคิดที่เกี่ยวกับความทันสมัย (Modernization)
7. แนวคิดที่เกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (National Economic and Social Development Plan)
8. แนวคิดที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group)
9. แนวคิดที่เกี่ยวกับศาสนา (Religion)
10. แนวคิดที่เกี่ยวกับพิธีกรรม (Ritual)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงรายละเอียดของพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์เยอ และผลกระทบต่อพิธีกรรมทางศาสนา โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ 7 ข้อ ดังนี้

1. การรับนวัตกรรมทางวัตถุ มีผลต่อกระทบพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน
2. การรับนวัตกรรมที่ไม่ใช่วัตถุ มีผลต่อกระทบพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน
3. การศึกษา มีผลต่อกระทบพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน

4. การเป็นเมือง มีผลต่อกระทบพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน
5. การเป็นอุตสาหกรรม มีผลต่อกระทบพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน
6. การพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ มีผลต่อกระทบพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน
7. การพัฒนาระบบคมนาคม มีผลต่อกระทบพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน

ซึ่งผลการศึกษาพิสูจน์ยืนยันตามสมมติฐานทั้ง 7 ข้อ ทุกประการ

การศึกษาถึงพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์เยอพบว่า ชาวเยอบ้านสำโรง โคเคาะจะประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลัก เช่น พิธีการบวชนาค พิธีงานบุญมาฆบูชา พิธีงานบุญวิสาขบูชา พิธีงานบุญเข้าพรรษา พิธีงานบุญออกพรรษา พิธีงานบุญกฐิน ผนวกกับการปฏิบัติพิธีกรรมตาม “ฮีดลิสสอง” ตามแบบชาวอีสานทั่วไป เช่น พิธีงานบุญข้าวจี พิธีงานบุญพระเวส พิธีงานบุญบั้งไฟ พิธีงานบุญข้าวสาก ควบคู่ไปกับความเชื่อถือในอำนาจเหนือธรรมชาติ (Animism) ต่างๆ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับผีसाงเทวดาและวิญญาณบรรพบุรุษ เช่น พิธีการเลี้ยงปู่ตา พิธีการเลี้ยงผีตาแฮก ซึ่งในพิธีกรรมบางอย่างยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อทั้งในพุทธศาสนาและความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติรวมอยู่ด้วยกัน เช่น พิธีงานบุญข้าวสาก อีกทั้งยังมีการรับเอาบางส่วนของศาสนาพราหมณ์มายึดถือ เช่น การบายศรีสู่ขวัญ

ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีอุปสรรคหลายประการที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้วิจัยเริ่มลงมือทำการวิจัย

1. ปัญหาแรกเป็นปัญหาทางวิชาการ คือ เอกสารและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์เยอมีอยู่น้อยมาก ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการค้นคว้าเป็นเวลาพอสมควร

2. การศึกษาวิจัยภาคสนามทางมานุษยวิทยามีระเบียบวิธีวิจัยที่จะต้องมีการใช้เทคนิควิจัยเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัญหาก็คือ การจัดให้เทคนิควิจัยนั้นๆ มีความเหมาะสมกับเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่จะเก็บข้อมูล การเลือกหมู่บ้านในการทำวิจัย การเตรียมตัวลงสู่พื้นที่ จึงเกิดปัญหาสำคัญ คือ การปรับตัวของผู้วิจัยในการลงสู่พื้นที่ เนื่องจากชุมชนที่ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยนั้น เป็นชุมชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับผู้วิจัย

3. ในการวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยยังต้องประสบปัญหากับชาวบ้านบางคนในหมู่บ้านที่ไม่ยินดีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เนื่องจากชาวบ้านเหล่านั้นมักจะสงสัยว่าผู้วิจัยมาทำอะไรในหมู่บ้านและทำไปเพื่ออะไร ชาวบ้านบางคนเข้าใจว่าผู้วิจัยเป็นเจ้าหน้าที่จากรัฐ บ้างก็คิดไปว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจมาสืบจับผู้ที่กระทำผิดในหมู่บ้าน จึงไม่ให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยจึงแก้ไขด้วยการเข้าไปแนะนำตัวกับผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เจ้าอาวาส และครู เพื่อบอกถึงข้อเท็จจริงและวัตถุประสงค์ของการเข้ามาในหมู่บ้านของผู้วิจัย ผู้นำชุมชนเหล่านั้นจึงช่วยทำความเข้าใจกับชาวบ้าน จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชาวบ้าน ปัญหาดังกล่าวจึงลดลงบ้าง

4. การที่ชาวบ้านไม่ค่อยที่จะอยู่บ้านของตนเอง เนื่องจากต้องออกจากบ้านไปทำนา ทำให้ผู้วิจัยมีเวลาในการพูดคุยสัมภาษณ์กับชาวบ้านได้อย่างไม่เต็มที่ จะพูดคุยได้ในช่วงเวลาเป็นหลังจากการทำนาและในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวแล้วเท่านั้น ซึ่งในบางครั้งผู้วิจัยก็ต้องออกไปหาชาวบ้านในที่นาเพื่อสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล

5. การสื่อสารในหมู่บ้านสำโรงโคเผ่าจะพูดกันด้วยภาษาเขมร ซึ่งสร้างความลำบากกับผู้วิจัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้วิจัยไม่มีความรู้ภาษาเขมรมาก่อน ต้องอาศัยคนแปลให้ แต่ชาวบ้านก็ทราบถึงปัญหาในเรื่องนี้ จึงพูดกับผู้วิจัยด้วยภาษาถิ่นอีสาน ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้วิจัยกับชาวบ้านดีขึ้น

6. พิธีกรรมบางพิธีกรรมเป็นพิธีกรรมในระดับปัจเจกบุคคล เช่น พิธีรำผีฟ้า พิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีบายศรีสู่ขวัญ จะเชิญเฉพาะญาติพี่น้องที่สนิทเท่านั้น มิใช่พิธีกรรมของชุมชนที่ใครจะเข้าร่วมก็ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องขออนุญาตกับเจ้าภาพก่อนทุกครั้ง ในเรื่องของความสัมพันธ์ของชาวบ้านในชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาในการวิจัย ชาวบ้านบางคนอาจจะมีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยติดต่อกันอยู่ เมื่อมีโอกาสเป็นเจ้าภาพพิธีกรรมพิธีหนึ่ง และได้เชิญผู้วิจัยให้เข้าร่วมด้วย อาจจะทำให้ชาวบ้านบางคนเกิดความไม่พอใจได้

7. ปัญหาเรื่องแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยเมื่ออยู่ในสนามวิจัย ได้ประสบกับปัญหาเรื่องแหล่งข้อมูลบางเรื่อง พิธีกรรมบางพิธีมีตัวอย่างเพียงตัวอย่างเดียว ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บรายละเอียดได้มากเพียงพอ ดังนั้น จึงต้องอาศัยการสอบถามจากผู้รู้มาเป็นข้อมูลประกอบ

8. ปัญหาเรื่องของการติดต่อกับหน่วยงานราชการ บางหน่วยงานที่ผู้วิจัยได้ทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ข้อมูลบางอย่าง แต่พบกับความล่าช้าและไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

9. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นปัญหาประการหนึ่งของผู้วิจัย เนื่องจากระยะเวลาที่อยู่ในสนามวิจัยนั้นค่อนข้างจำกัด ทำให้เก็บข้อมูลไม่ได้รายละเอียดเท่าที่ควร

10. ปัญหาสุดท้าย คือ การออกจากชุมชนของผู้วิจัย เนื่องจากมีชาวบ้านจำนวนไม่น้อยที่คิดว่าผู้วิจัยเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาเก็บข้อมูล เพื่อที่จะใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน เมื่อผู้วิจัยออกจากหมู่บ้านแล้วหมู่บ้านไม่ได้รับการพัฒนา ชาวบ้านบางส่วนจึงอาจจะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีกับผู้วิจัยท่านอื่นที่จะมาเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบกับสิ่งต่าง ๆ หลายแง่มุม จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาต่อไป คือ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเรื่องของความทันสมัยและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เป็นการวิจัยที่จัดได้ว่าเก็บเนื้อหาของชุมชนบ้านสำโรงโคเผ่าครอบคลุมมากที่สุด แต่การวิจัยในครั้งนี้อาจจะเฉพาะหมู่บ้านเดียว ซึ่งยังไม่สามารถเป็นตัวแทนของการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1.1 ศึกษาเปรียบเทียบความทันสมัยและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในชุมชนใกล้เคียง

1.2 ศึกษาเปรียบเทียบความทันสมัยและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในเขตอำเภออื่น ของจังหวัดศรีสะเกษ

1.3 ศึกษาเปรียบเทียบความทันสมัยและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เช่น ส่วย เขมร ในชุมชนใกล้เคียง

1.4 ศึกษาวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เช่น ภาษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรให้ความสำคัญในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์เยอ เช่น การแสดง นิทรรศการรูปแบบทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณี พิธีกรรม ภาษา การแต่งกาย การละเล่น เครื่องดนตรี ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเยอ เพื่อเป็นการอนุรักษ์เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เยอ

2.2 หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน ควรที่จะบูรณะดูแลโบราณสถานมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เยอ เช่น ที่ปราสาทเยอ

2.3 ด้านการปกครอง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ นักปกครองท้องถิ่นเข้าใจวิถีชีวิตของชาวบ้านได้ถูกต้อง เนื่องการปกครองของชาวบ้านนอกจากจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานของรัฐแล้ว ชาวบ้านยังมีลักษณะของสังคมประเพณี ใช้วิถีชาวบ้านในการปกครองตนเอง จะทำให้นักปกครองรู้จักใช้อำนาจปกครองของรัฐให้เข้ากับวิถีชาวบ้านได้

2.4 ด้านการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนานั้นเป็นการสร้างความเจริญให้กับชุมชน การศึกษาทางมานุษยวิทยานั้น จะทำให้นักพัฒนาเข้าใจองค์ประกอบของชุมชน โครงสร้างของชุมชน ว่าควรจะเริ่มจากส่วนใด ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนานั้นอยู่บนพื้นฐานความต้องการของชาวบ้าน และเพื่อบรรลุเป้าหมายของการพัฒนา

2.5 ด้านการศึกษา เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทางมานุษยวิทยานั้น จะใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาของชาวบ้าน ซึ่งจะช่วยในการกำหนดหลักสูตรของการศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพของครูผู้สอนให้ดีขึ้นด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย